

Rišon/Kohen 21,1-19 -- Prvi Pozvanik/Koen

(poglavlje 21)

Ve'ele hamišpatim ašer tasim lifnejhem.

1 "Ovo su zakoni koje im imaš staviti pred njih: 2 Ako kupiš hebrejskog roba, on će ti služiti šest godina, a u sedmoj godini ima se pustiti na slobodu bez otkupa. 3 Ako je neoženjen došao, neka neoženjen i otide; ako je bio oženjen, njegova žena će otići s njim. 4 Ako mu njegov gospodar bješe dao ženu, i ona mu rodi sinove ili kćeri, žena i djeca će ostati u posjedu njenog gospodara. A on će otići sam. 5 Ako rob izjavi: 'Volim gospodara svojega, ženu svoju i djecu svoju, ne želim da odem na slobodu'. 6 Njegov gospodar ga ima dovesti pred sud i postaviti ga pred vrata ili pred do vratke. I njegov gospodar će mu probušiti uho njegovu šilom. I on će biti rob zauvijek. 7 Ako netko proda svoju kćer za služavku, nju nećete puštati na slobodu kao što se puštaju muški robovi. 8 Njen gospodar je ima sebi odrediti za nevjestu, i ako mu ne bude po volji, mora dopustiti da se otkupi. On se smatra da je raskinuo s njom i zato je nema pravo prodati bilo kome drugom. 9 A ako je gospodar odredi za nevjestu sinu svojem, mora s njom postupati kao sa svakom drugom djevojkom. 10 Ako on oženi još jednu, ne smije joj uskratiti hrane, odjeće niti ženidbeni život. 11 Ako joj ovo troje ne ispuni, onda će ona biti puštena na slobodu bez odštete ili otkupa. 12 Tko drugoga udari, pa on umre, ima ga se pogubiti. 13 A ako to nije učinio hotimično, nego je B-g dao da mu dođe pod ruku, odredit ću ti mjesto gdje će naći utočište. 14 A ako netko hotimično skuje zavjeru protiv svoga bližnjeg da ga podmuklo usmrti, i od mojeg žrtvenika odvuci ga da umre. 15 Tko udari oca svojega ili majku svoju, ima da se pogubi. 16 Tko ugrabi čovjeka i proda ga, i nađe se u njegovim rukama, ima ga se pogubiti. 17 Tko prokune oca svojega ili majku svoju, ima ga se pogubiti. 18 Ako se ljudi sukobe, pa jedan udari drugoga kamenom ili šakom, a ovaj ne umre, nego padne u postelju, 19 ako se pridigne i može van o štapu svojem, napadač će biti opravdan. Jedino mu mora nadoknaditi besposlenost i dati naknadu za potpuno izliječenje.

Šeni/Levi 21,20-22,3 -- Drugi Pozvanik/Levi

Vehi-jake iš et-avdo o et-amato baševet umet tahat jado nakom jinakem.

20 Udari li netko roba svojega ili ropkinju svoju štapom, tako da mu pod rukom umru, mora se to kazniti. 21 Ako li dotični još jedan ili dva dana ostane na životu, neka se ne kazni, jer se radi o vlastitom novcu njegovu. 22 Ako se posvade ljudi i pritom ženu trudnu tako udare, da pometne, ali nikakve daljne štete ne bude, onda ima krivac platiti novčanu globu, koliko mu naloži muž ženin i presude suci. 23 Ako li nastane daljna šteta onda imaš dati život za život, 24 Oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nogu za nogu, 25 Opekline za opeklinu, ranu za ranu, modricu za modricu. 26 Udari li netko roba svojega ili ropkinju svoju u oko, te ga iskopa, ima ih pustiti na slobodu za oko njihovo. 27 Ako izbije zub robu svojem ili ropkinji svojoj, ima ih pustiti na slobodu za zub njihov. 28 Ako vol ubode muža ili ženu tako, da nastupi smrt, ima se kamenovati vol, ali meso njegovo neka se ne jede, a gospodar vola ipak se ne kazni. 29 A ako je vol već otprije bio bodač i gospodar

njegov bio opomenut, a on ga ipak nije čuvao, onda se vol ima kamenovati, ako je usmrtio muža ili ženu, gospodar njegov ima se kazniti smrću. 30 Ali ako mu se naloži novčana globa, onda ima za život svoj platiti otkup, koliko se od njega zatraži. 31 Ako ubode dječaka ili djevojku, ima se postupati s njim po istom pravu. 32 Ako vol ubode roba ili ropkinju, ima platiti gospodaru njihovu trideset srebrnjaka, a vol ima se kamenovati. 33 Ako netko ostavi otkrivenu jamu, ili ako netko iskopa jamu pa je ne pokrije, i onda upadne u nju vol ili magarac, 34 Tada ima vlasnik jame dati odštetu; on mora gospodara novcem namiriti, a uginula životinja će njemu pripasti. 35 Ako čiji vol ubode vola kojemu drugomu tako da uquine, onda oni imaju prodati vola živoga i cijenu njegovu podijeliti, a uginulu životinju imaju među se podijeliti. 36 Ali ako se je znalo, da je vol već otprije bio bodač, a vlasnik njegov nije ga čuvao, onda on mora kao punu odštetu dati vola za vola, a uginula životinja će njemu pripasti.

(poglavlje 22)

1 Tko ukrade vola ili ovcu, pa to zakolje ili proda, ima kao odštetu dati pet volova za vola i četiri ovce za ovcu. 2 Ako se uhvati lopov kod provale i bude ubijen, nema tu krivnje za prolivenu krv. 3 Ali ako je sunce već izašlo nad njim, onda je tu krivnja za prolivenu krv. On mora dati odštetu. Ako nema ništa, mora se on prodati za ono, što je pokrao.

Šliši 22,4-26 -- Treći Pozvanik

Ki jav'er-iš sade o-herem vešilah et-be'iro uvi'er bisde aher mejtav sadehu umejtav karmo ješalem.

4 Ako se nađe, što je pokrao, još živo u posjedu njegovu, bio vol ili magarac ili ovca, mora vratiti dvostruko. 5 Tko opustoši njivu ili vinograd pustivši svoju stoku da obrsti tuđe, neka nadoknadi onim što najbolje nađe na svojoj njivi i u svome vinogradu. 6 Tko u polju svojem ili u vrtu svojem naloži vatru i pusti da požar presegne, tako da vatra sama zahvati trnje, spali stog žita ih žito, što još stoji, ili polje, onda mora dati odštetu onaj, koji je prouzročio požar tako da se zapali polje drugomu, onda on mora dati kao odštetu najbolje u poljima svojim i u vrtu svojem. 7 Ako netko preda drugome novce ili što drugo na čuvanje, i to bude iz kuće dotičnoga ukradeno, onda mora lopov, ako se pronađe, dati dvostruku odštetu. 8 Ako li se ne pronađe lopov, onda mora vlasnik kuće doći pred sud, da se vidi da doista nije posegao rukom svojom na vlasništvo drugoga. 9 Kod svakog slučaja pronevjerena, pa radilo se o volu, magarcu, ovci, haljini ili o čemugod drugom, što je nestalo i što sad netko traži kao vlasništvo svoje, ima taj slučaj obojice doći pred sud. Koga osudit sud, taj ima dati drugome odštetu dvostruku. 10 Ako netko dadne drugomu na čuvanje magarca, vola, ovcu ili kakvogod živinče, pa ono uquine ili ohromi ili ga tko ugrabi, a da nitko ne vidje, 11 Onda ima odlučiti među obojicom prisega kod VJEČNOG, da nije jedan posegao rukom svojom na vlasništvo drugoga. Vlasnik se mora time zadovoljiti, a onaj ne treba dati odštetu. 12 Ako mu je ipak bilo ukradeno, onda mora vlasniku dati odštetu. 13 Ako li je bilo od zvijeri rastrgano, onda ima to donijeti za dokaz, a za rastrgano ne treba dati odštetu. 14 Ako tko uzme od drugoga živinče na poslugu, pa ohromi ili uquine, onda mora, ako gospodar nije bio nazočan, dati odštetu. 15 Ako je gospodar bio nazočan, ne treba dati odštetu. Ako je bilo najmljeno, onda dobije on najmovinu. 16 Ako netko zavede djevojku, koja nije zaručena, te opći s njom, onda joj mora

dati miraz i uzeti je za ženu. 17 Ali ako mu je otac njezin ne htjedne dati, onda ima platiti toliko, koliko ide za miraz djevojkama. 18 Ne dopuštaj da vračarica živi! 19 Tkogod opći sa živinčetom, ima se kazniti smrću. 20 Tko žrtvuje bogovima, osim jedino VJEČNOM, ima biti potpuno uništen. 21 Stranca ne smiješ zakidati i ugnjetavati, jer vi ste sami bili stranci u Egiptu. 22 Udovicu i siročeta bez oca ne mučite! 23 Ako ih budeš progonio, i oni zavapiju k meni za pomoć, uslišit ću vapaj njihov. 24 Raspalit će se gnjev moj, i dat ću vas pobiti mačem, tako da vaše žene postanu udovice, a djeca vaša sirote. 25 Ako pozajmiš novaca kojemu iz naroda mojega siromahu, koji stanuje kod tebe, nemoj mu biti kao kakav lihvar. Ne nameći na njega kamata! 26 Ako uzmeš od drugoga plašt u zalog, vrati mu ga opet do zalaska sunca. 27 Jer to je jedini pokrivač njegov, čim pokriva tijelo svoje. U čemu će spavati? Ako zavapije k meni, uslišit ću ga; jer sam milosrdan.

Revi'i 22,27-23,5 -- Četvrti Pozvanik

Elokim lo tekalel venasi ve'ameha lo ta'or.

28 Ne smiješ psovati B-ga i proklinjati poglavare naroda svojega. 29 Ne zateži davanjem od izobilja gumna svojega i davanjem iz tijeska svojega! Prvorodenca između sinova svojih imaš mi darovati. 30 Tako čini i s volom svojim i s ovcom svojom: sedam dana neka ostane s materom svojom, osmi dan prinesi ga meni! 31 Budite mi sveti ljudi i ne jedite mesa životinje, koju su zvijeri rastrgale u polju, nego je bacite psima!"

(poglavlje 23)

1 "Ne svjedoči krivo, ne pružaj ruke svoje onomu, koji je u nepravdi, da svjedočiš krivo! 2 Ne idi s velikom većinom, da učiniš zlo, i u parnici ne iskazuj tako, da stajući na stranu većine i preokrećeš pravo. 3 Siromaha ne podupiri u parnici njegovoj. 4 Ako naiđeš na vola neprijatelja svojega ili na magarca njegova, gdje su zalutali, odvedi ih natrag k njemu. 5 Vidiš li gdje je protivniku tvojemu pao magarac pod teretom svojim, ne propusti pomoći mu da se dignu; s njim zajedno pruži mu pomoć.

Hamiši 23,6-19 -- Peti Pozvanik

Lo tate mišpat evjonha berivo.

6 Nemoj izvrnuti pravo siromahu svojemu u parnici njegovoj. 7 Kloni se tužbe lažne i ne skrivi smrt nedužnome i onome, koji je u pravu, jer krivcu ne dajem pravo. 8 Ne uzimaj mita, jer mito zasljepljuje one, koji vide, i izvrće stvar pravednu. 9 Ne smiješ zlostavljati stranca! Znete, kako je strancu pri srcu, jer ste sami bili stranci u zemlji egipatskoj. 10 Šest godina imaš zasijevati zemlju svoju i skupljati rod njezin. 11 Sedme godine pusti je da počine, da se hrane od nje siromasi naroda tvojega, i da mogu jesti zvijeri poljske što iza njih preostane. Tako radi i s vinogradima svojim i maslinicima svojim. 12 Best dana radi poslove svoje, ali sedmi dan svetkuj, da se odmori vol tvoj i magarac tvoj, da mognu odahnuti sin ropkinje tvoje i stranac. 13 Držite se svega, što sam vam zapovjedio! Ne zazivaj imena drugih bogova! Neka se ono ne čuje iz usta tvojih. 14 Triput u godini svetkuj mi blagdan. 15 Blagdan nekvasnih kruhova obdržavaj. Sedam dana jedi kruh nekvasan, kao

što sam ti zapovjedio, u određeno vrijeme u mjesecu avivu. Tada si izašao iz Egipta. Ali ne smije se izaći pred lice moje praznih ruku! 16 Onda blagdan žetve prvina, koje dolaze od ljetine onoga, što si posijao u polju. Na svršetku godine blagdan berbe, kad skupljaš ljetinu svoju s polja. 17 Triput u godini imaju se sve muške osobe tvoje pokazati pred Svemogućim, VJEČNIM. 18 Ne žrtvuj krvi žrtvenih životinja mojih zajedno s kruhom kvasnim, i salo svećanih žrtava mojih neka ne ostane do jutra. 19 Najbolje od prvina polja svojega imaš donijeti u kuću VJEČNOG, B-ga svojega. Ne kuhaj jareta u mlijeku matere njegove.

Šiši 23,20-25 -- Šesti Pozvanik

Hine anohi šole'ah mal'ah lefaneha lišmorha badareh velahavi'aha el-hamakom ašer hahinoti.

20 Evo, ja šaljem anđela svojega pred tobom, da te čuva na putu i da te odvede na mjesto, što sam ga odredio za te. 21 Pazi na njega i slušaj naredbe njegove i ne opiri se njemu, jer on ne bi oprostio krivnje vaše, jer je ime moje u njemu. 22 Ali ako rado budeš slijedio naredbe njegove i činio sve, što kažem, bit ću neprijatelj tvojim neprijateljima i pritisnut ću tvoje tlačitelje. 23 Tada će anđeo moj ići pred tobom i vodit će te k Amorejima, Hitejima, Perizejima, Kanaancima, Hivejima i Jebusejima, koje ću istrijebiti. 24 Ne klanjaj se bogovima njihovim, ne služi im i ne radi po djelima njihovim, nego ih potpuno uništi i razori kamene spomenike njihove. 25 A služite VJEČNOM, B-gu svojemu! I on će blagosloviti kruh tvoj i vodu tvoju i udaljiti će bolesti od tebe.

Švi'i 23,26-24,18 -- Sedmi Pozvanik

Lo tihje mešakela va'akara be'arceha et-mispar jameha amale.

26 Neće biti u zemlji tvojoj žene pometkinje ni nerotkinje, i dane ću života tvoga dignuti do potpunog broja njihova. 27 Strah svoj pustit ću pred tobom, i sve ću narode, kojima dođeš, pomesti i učinit ću, da svi neprijatelji tvoji pred tobom nagnu bježati. 28 I stršljene poslat ću pred tobom, da tjeraju ispred tebe Hiveje, Kanaance i Hiteje. 29 Ali ih neću otjerati ispred tebe u jednoj godini, da ne postane zemlja pustinja i da se ne namnože divlje životinje na štetu tvoju. 30 Sve pomalo potiskivat ću ih ispred tebe, dok ne postaneš mnogobrojan i mogneš zauzeti zemlju. 31 Tada ću protegnuti područje tvoje od Crvenoga mora sve do mora Filisteja i od pustinje sve do rijeke, jer ću ti u ruke dati stanovnike zemlje, tako da ih mogneš otjerati ispred sebe. 32 Ne smiješ sklapati savez s njima i s bogovima njihovim. 33 Oni ne smiju u zemlji tvojoj ostati i prebivati, da te ne zavedu u grijeh proti meni, jer ako bi služio bogovima njihovim, to bi tebi postalo zamkom."

(poglavlje 24)

1 Nato zapovjedi on Mošeu: "Uzadi gore VJEČNOM ti, Aron, Nadav i Avihu i sa sedamdeset starješina izraelskih. Ali prinesite izdaleka svoj poklon! 2 Samo Moše neka pristupi VJEČNOM! Oni ne smiju blize pristupiti. A narod neka ne uzlazi s njim gore." 3 Moše dođe i objavi narodu sve zapovjedi

VJEČNOG i sve zakone. Sav narod odgovori jednoglasno: "Sve zapovijedi, što ih daje VJEČNI, držat ćemo!" 4 I Moše napisa sve zapovijedi VJEČNOG. Rano sutradan napravi žrtvenik pod gorom i dvanaest kamenih spomenika za dvanaest plemena izraelskih. 5 Naloži mladim ljudima izraelskim, da prinesu VJEČNOM žrtvu paljenicu i da zakolju junce za žrtvu mirotvomu. 6 Moše uze polovinu krvi i ulije u zdjele žrtvene, a drugu polovinu krvi izlije na žrtvenik. 7 Tada uze knjigu zavjeta i pročita je glasno narodu; a oni se nato zavjeriše: "Sve, što zapovjedi VJEČNI, rado ćemo činiti i ispunjavati!" 8 I Moše uze krv, poškropi njom narod i reče: "Ovo je krv zavjeta, što ga VJEČNI sklopi s vama na temelju svih ovih zapovijedi." 9 Nato uzađoše na goru Moše, Aron, Nadab, Abihu i sedamdeset starješina izraelskih. 10 Tamo ugledaše B-ga Izraelova i pod nogama njegovim priliku, što je nalikovala na ploče od safira i razlijevala vedar sjaj kao nebo. 11 Ali on ne pruži ruku svoju prema izabranicima sinova Izraelovih. Oni su dapače smjeli B-ga gledati, i jeli su i pili. 12 Tada zapovjedi VJEČNI Moše: "Uzađi k meni na goru i ostani tamo! Dat ću ti kamene ploče sa zakonom i zapovijedima, što ih napisah, da se pouče u njima." 13 Moše krenu sa svojim slugom Jošuo Prije nego uzađe Moše na goru B-žju. 14 I on zapovjedi starješinama: "Čekajte ovdje na nas, dok se vratimo k vama. Imate Arona i Hura uza se. Tko imadne kakvu zadjevicu, neka se obrati na njih." 15 Dok je Moše uzlazio na goru, pokri oblak goru. 16 I slava VJEČNOG spusti se na goru Sinaj, i šest dana pokrivaio ju je oblak. Sedmi dan viknu on Moše iz oblaka. 17 Očima sinova Izraelovih prikaza se slava VJEČNOG kao oganj, što gori, na vrhuncu gore. 18 Moše pođe unutra usred oblaka, kad je bio posve uzašao na goru. Četrdeset dana i četrdeset noći osta Moše na gori.

Maftir Šabat Šekalim Šemot 30,11-16

Vajedaber HAŠEM el-Mošé lemor.

11 I govoraše VJEČNI Moše rekavši: 12 Kada budeš prebrajao sinove Izraelove prema broju njihovom, svaki čovjek ima dati naknadu VJEČNOM za dušu svoju dok ih se broji, pa neće biti pomora među njima dok ih se prebraja. 13 Ovo je ono što će dati: svaki koji prođe prebrajanje pola šekela, prema svetom šekelu dvadeset gera za šekel, pola šekela bit će prinos VJEČNOM. 14 Svaki koji prođe prebrajanje, od dvadeset godina naviše, dat će prinos VJEČNOM. 15 Imućni neće dati više i potrebiti neće dati manje od pola šekela, da daju prinos VJEČNOG, da daju naknadu za svoje duše. 16 Uzet ćete srebro naknade od sinova Izraelovih i dati ga za službu Šatora sastanka, i bit će sinovima Izraelovim za spomen pred VJEČNIM, da daju naknadu za svoje duše.

Haftara - Šabat šekalim

II Kraljevi 12,1 - 12,17

(poglavlje 12)

Vajihrot Jehojada et-habrit bejn HAŠEM uvejn hameleh uvejn ha'am lihjot le'am l'HAŠEM uvejn hameleh uvejn ha'am.

(početak po sefardskom nusahu) 11:17 Jojada sklopi savez između Vječnog, kralja i naroda, po kojem će oni biti narod Vječnog; on zaključi i savez između kralja i naroda. 18 Zatim sav narod ode u hram Baalov i razvali hram i žrtvanike, izlomi kipove i ubi pred žrtvenicima Matana, svećenika Baalova. Svećenik Jojada opet uredi službu u domu Vječnog. 19 On uze stotnike, Karijce i stražare te sav narod; oni izvedoše kralja iz doma Vječnog i uđoše u dom kraljevski kroz stražarska vrata. I Joaš sjede na kraljevsko prijestolje. 20 Sav se narod veselio i grad se smirio. Ataliju ubiše mačem u kraljevskom domu. 21 Joašu je bilo sedam godina kad se zakraljio.

1 Joaš posta kralj sedme godine Jehuova kraljevanja; vladao je četrdeset godina u Jeruzalemu. Majka mu se zvala Sibja; bila je iz Beer Ševe. 2 Joaš učini ono što je pravo u očima Vječnog dokle god je slušao naputke svećenika Jojade. 3 Ali uzvišica ne nestade. Narod je još prinosiso žrtve i kadio na uzvišicama.

4 Joaš reče svećenicima: "Sve posvećeno srebro koje se donosi u dom Vječnog, srebro koje ima utvrđenu vrijednost, naime srebro za otkup čeljadi po procjeni, i sve srebro koje netko od svoje volje donese u dom Vječnog 5 neka uzimaju svećenici, svaki od svojih poznanika, i neka ga ulože za popravak doma, gdje god ima nešto da se popravi. 6 Ali do dvadeset treće godine kraljevanja Joaševa svećenici nisu još popravili ono što je trebalo popraviti u domu. 7 Kralj Joaš pozva svećenika Jojadu i ostale i reče im: "Zašto niste popravili ono što je trebalo popraviti u domu? Sad nećete više uzimati srebro od svojih poznanika, nego ćete ga predati za popravak doma." 8 Svećenici pristaše da više ne uzimaju srebro od naroda i da ne vode oni posao oko popravka doma. 9 Tada svećenik Jojada uze jedan kovčeg, proreza mu rupu na poklopcu i stavi ga kod žrtvenika s desne strane ulaska u dom Vječnog. Svećenici koji čuvaju vrata stavljahu u nj sve srebro koje se donosilo u dom Vječnog. 10 Kad su vidjeli da ima mnogo srebra u kovčegu, dolazio je kraljev povjerenik s velikim svećnikom; brojali su i vezivali srebro koje se nalazilo u domu Vječnog. 11 Predavali su već izmjereno srebro onima koji su upravljali poslom u domu Vječnog. I to se srebro upotrebljavalo za tesare i za poslenike koji su popravljali dom Vječnog, 12 za zidare i kamenoresce, za nabavu drva i tesanog kamena potrebnog za dom Vječnog i za sve troškove oko popravka doma. 13 Ali srebrom koje su donosili u dom Vječnog nisu se izradili ni legeni, ni usekači ni kupe, ni trube, niti bilo koje posuđe zlatno ili srebrno; 14 nego se ono predavalo onima koji su svršavali posao da ga ulože u popravak doma Vječnog. 15 Nisu se tražili računi od ljudi kojima se predavalo srebro da ga predaju onima koji su svršavali posao, jer su oni bili vjerni. 16 Srebro za žrtve za pijestupe i za žrtve okajnice nisu se donosile u dom Vječnog. Ono je pripadalo svećenicima.

Minha

Kriat Tora (Paraša Teruma)

Šemot 25,1-16

(poglavlje 25)

Vajedaber HAŠEM el-Mošé lemor.

1 VJEČNI zapovjedi Mošeu: 2 "Zapovjedi sinovima Izraelovim, neka pobiraju za me prilog; od svakoga, koji hoće da drage volje dadne, uzmite za me prinos. 3 A ovo je prilog, što ćete ga pobirati od njih: zlato, srebro i mjed, 4 Modar i crven skerlet predivo, fini lan, kostrijet; 5 Kože ovnujske crveno obojene, kože jazavčeve i drveta akacije; 6 Ulje za svijećnjak, mirisi za ulje pomazanja i za mirisavi kad; 7 Kamenje oniksovo i drugo kamenje drago za ukivanje na oplećak i naprsnik. 8 Podignite mi Svetište, da mogu prebivati u sredini njihovoj. 9 Sagradite mi ga posve po uzorku, što ću ti ga pokazati od Šatora i od svih oprema njegovih. 10 Napravite kovčeg od drveta akacije, dva i po lakta dug, lakat i po širok, lakat i po visok. 11 Pozlati ga iznutra i izvana čistim zlatom i odzgor mu napravi vijenac zlatan unaokolo. 12 Salij mu uz to četiri zlatna koluta i pričvrsti ih na četiri noge, dva koluta na jednoj strani i dva koluta na drugoj strani. 13 Napravi motke od drveta akacije i pozlati ih. 14 Utakni motke u kolute na stranama kovčega, da se o njima može nositi kovčeg. 15 Motke neka ostanu u kolutima kovčega i neka se nikada ne izvlače. 16 U kovčeg stavi zakon, što ću ti ga dati.

Aliju Rišon preveo: Vatroslav Ivanuša

Ostale alijot i haftara: adaptirano iz više hrvatskih prijevoda

